N^{er} 4.

9 Października.

ROK 1828.

Czwartek.

GONIEC KRAKOWSKI,

DZIENNIK POLITYCZNY, HISTORYCZNY i LITERACKI.

Dziennik ten wychodzi 3 razy w tydzień, to jest co Wtorek, Czwartek i Sobotę o godzinie 5 wieczór, w Krakowie w drukarni wydawców braci *Gieszkowskich.* Prenumerata kwartalna kosztuje Zp. 6 gr. 15. w mieyscu, poiedynczy numer gr. 6. w królestwie polskim z pocztą Zp. 10.

KRAKOW.

Stolica nasza wiele w tym roku uzyskała na upięknieniu. *Plantacye* do koła miasta prawie zupełnie ukończone; --- w znaczney zaś części pod zamkiem, który ze wschodnio południowey strony, zachwyca dziś czarującym widokiem swych parapetów; przyszłe lato dopełni może reszty życzeń powszechnych z tego względu. Wewnątrz miasta, większą część domów zupełnie odnowiono; --- na dwóch placach postawiono nowe pompy; znaczna część ulicy grodzkiey, ma chodniki z ciosowego kamienia; --- pomiędzy Stradomiem i Kazimierzem wznosi się pyszny most kamienny na dwóch łukach, przyozdobiony żelaznemi balustradami; --- naprzeciw zaś nowey bramy, drugi most wiodący do starego Kazimierza jest prawie na ukończeniu, nie tyle wprawdzie okazały, ale porządny; --- jest nadzieja że w krótce Rząd nasz będzie w stanie, zająć się wystawieniem publicznego Teatru, którego zamierzona budowa w stylu włoskim, stanie się nową i jedną z naypięknieyszych ozdób miasta; --- i epokę prawdziwego wzniesienia sceny oyczystey w Krakowie stanowić będzie.

IV. BULETYN
NOWOŚCI POLITYCZNYCH.

ROSSYA. Wiadomość urzędowa w gazecie w Tyflis, z główney kwatery jenerała Hr. Paszkiewicza pod dniem 3 września, prócz opisu wiadomey bitwy pod *Akhaltzik*, zawiera co następuje: Po walney bitwie dnia 24 Sierpnia, nieprzyjaciel ścigany był 30 wiorst na drodze do *Erzerum.* 29 Sierpnia jenerał porucznik *Wadbolski* zajął twierdzę *Aikhour.* Hr. Pa-

szkiewicz po trzynastogodzinnym krwawym szturmie, zdobył miasto i warownie *Akhalžik*. Turcy bronili się z rozpaczą. Po zaciętey z obu stron walce w murach samego miasta od 27 do 28 Sierpnia trwającey, nieprzyjaciel przerażony trwogą, żądał *Kapitulacyi*, która niebawem nastąpiła. Strata z obu stron była znaczna, 2000 pozostałych Turków puszczono na wolność. --- Pięć buńczuków, 66 dział i 52 chorągwi, są owocem tego zwycięstwa. Z strony Rossyan szczególniey żałowaną jest strata półkownika *Borydyna*, który na czele swego pólku chwalebną poległ śmiercią ;-- pólk szyrwański pierwszy rzucił się na przekopy i walczył z niesłychaną odwagą, torując innym drogę do odniesionego zwycięstwa.

TURCYA. Porta odebrała urzędowe doniesienia z Szumli pod d. 27 Sierpnia i 2 września, od naczelnie dowodzącego Husseyna baszy, w których sposobem oryentalnym zdaje sprawę sułtanowi o mniemanych odniesionych zwycięztwach i zdobyczach, i gdzie między innemi nadmienia, iż w potyczce 26 Sierpnia z czterech batalionów rossyjskich, tylko 60 ludzi uszło niewoli lub śmierci, nakoniec zupełne wyparcie ze wszystkich attakowanych pozycyi, z wielką stratą nieprzyjaciela, miało bydź skutkiem waleczności muzułmanów. -- (*Konstantynopol* 12 *Września.*) Drugiem woyskiem odwodowem w liczbie 10,000, zbierającym się pod *Ramis Czyflik* ma dowodzić sam Sułtan. Prócz gwardyi bostandzich, ma jeszcze 8000 linijowego żołnierza połączyć się z tem woyskiem. Sułtan kazał wybić złote i srebrne medale z napisem ZA WALECZNOŚĆ, które z wyrażeniem po drugiey stronie jego imienia, mają w nadgrodę otrzymywać żołnierze, i nosić na sposób europeyski.

Atoli mimo tak groźney postawy Turcyi, gazeta berlińska z dnia 1 Października, przywodzi list Bukarestu nayświeższey daty, w tych wyrazach: „*Widziemy tu przygotowania, z których wyczytać można, że teraz* „*się dopiero prawdziwa rozpocznie woyna, którey skutków pożałować* „*może Porta, iż niechciała korzystać przy rozpoczęciu wyprawy z* „*przychylnych oświadczeń Cesarza Wszech Rossyi, i pośredniczących* „*przełożeń innych mocarstw.*„--

PORTUGALIA i BRAZYLIA. Młoda królowa Doną Maria da Gloria, przybyła już do *Falmouth* d. 24 Września o godzinie 9 z rana; przyjęta z wszelkiemi honorami swey dostoyności należnemi; które natychmiast za pokazaniem się jey dowiodły, że jest uważana przez Anglią za prawą królową Portugallii, a to na wyraźny rozkaz ministra spraw wewnętrznych Wielkiey Brytanii P. *Peel*. Rząd angielski przyjmuje młodą królowę pod zupełną swoją opiekę;--- ma bydź natychmiast z samych Portugalczyków zostających w Anglii urządzona dla niey przyboczną gwardya;--- Anglija ma niezwłocznie zająć się ustanowieniem prawego Rządu dla Portugalii.

P. *Pawia* goniec brazyliyski, przywiozł do Londynu odezwę cesarza brazyliyskiego do Portugalczyków z dnia 25 Lipca, w którey już nie jako ich władzca, ale jako oyciec i opiekun prawey królowey Maryi II. radzi im nieodstępować nadaney konstytucyi; niechce wierzyć aby D. Miguel miał własnego popędu zgwałcić przysięgę w Wiedniu i zaprzybyciem do Lizbony wykonaną; ale że pewnie tylko musiał uledz przewadze zacieklego stronnictwa, które pod pozorem obrony praw ołtarza i tronu, chce despotycznie władać krajem. Przybycie do Lizbony 12 Września gońca z Paryża było powodem nagłego zwołania całey rady gabinetowey.-- Papiery portugalskie w Anglii poskoczyły zaraz w górę o kilka procentów, z powodu przybycia królowey Maryi.

W Lizbonie 15 września rozeszła się pogłoska, iż Cesarz Don Pedro wydał cztery wyroki, z których pierwszym: znosi regencya D. Miguela, drugim przywraca Infantkę Donę Izabellę na tę dostoyność:--- trzecim ogłasza przebaczenie wszystkim rokoszanom z wyjątkiem margrabiego *Chaves*; czwartym żegna się z narodem portugalskim i naznaczą królową, córkę

swoję Maryą. -- Pogłoska ta, niezdaje się jednak bydź wiary godną co pierwszych trzech punktów, -- z powodu powyższey odezwy, gdzie monarchę ten w głosie tylko doradczym już przemawia. Z inney strony pisma francuzkie nadmieniają, że Cesarz D. Pedro mianować miał nową regencya dla Portugallii, na którey czele ma bydź magrabia Palmella.

Pokóy między Brazylią i Rpltą Buenos Ayres ma bydź w krótce zawarty; -- podane przez Cesarza warunki, miały bydź już przyjęte.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

DALSZY CIĄG WYPRAWY ROSSYJSKIEY DO TURCYI.

SIERPIEŃ.

2. N. Cesarz Mikołay zostawiwszy potrzebne rozkazy do dalszego popierania działań pod *Szumlą*, udaje się z oddziałem woyska do *Warny*, dla obeyrzenia flotty admirała Greig przybyłey tam po zdobyciu *Anapy*; — jenerał adjutant xiąże Mężczyków stacza walną potyczkę pod *Warną*; — nieprzyjaciel utraciwszy jednę choragiew, wielu ranionych i zabitych, namiot głównego dowodzcy, znaczne tabory i kosztowności, ustępuje zwycięzcy ważne stanowisko na północno zachodniey stronie twierdzy, poczem zaraz otworzony zostaje związek z flottą admirała Greig. Strzelanie pod Szumlą między przedniemi strażami.—
3. Jenerał Iwanów dokończa obwarowania swojego stanowiska pod wsią Czyflik.
4. Jenerał hrabia Paszkiewicz Erywański przybywa pod twierdzę *Achalkalak*.
5. Cesarz przybywa pod Warnę;— zwiedzą zdobyte stanowiska;— udaje się na flottę, udziela potrzebne rozkazy admirałowi Greig, i potem na fregacie *Flora* puszcza się do *Odessy*.— Jenerał xiąże Madatów, czyni silne rozpoznania lewego skrzydła nieprzyjacielskiego pod *Szumlą*, od wsi *Mainy* przez *Kadiskioy* do *Russar*; — (podług lwowskiey gazety *Bular*).

   Wzięcie szturmem twierdzy *Achalkalak* w Azyi mnieyszey;— 14 dział 21 chorągwi, 300 jeńców, znaczna ilość rozmaitey broni, zdobyte;— 600 Turków legło na placu.
6. Jenerał Rydygier czyni silne rozpoznania pod Szumlą, prawego skrzydła muzułmanów, od *Czyfliku* do *Kostesz*. Poddanie się twierdzy *Hartwiss* w Azyi, zaraz powzięciu Achalkałaku szturmowaney;— 14 dział, 1 moździerz, znaczny zapas sprzętów wojennych i żywności, są owocem tey zdobyczy.—
7. Silna wycieczka z *Warny*, z wielką stratą nieprzyjaciela odpędzona;— tegoż dnia rozpoczęte bombardowanie od morza.— Potyczka pod wsią *Kostesz*, (naprzeciw *Szumli*;— turcy wyparci z tego mieysca, wzmocnieni do 6,000, uderzają powtórnie na czworobok rossyjski, lecz zostają do ucieczki zmuszeni.—

8. Cesarz przybywa do Odessy.— Wnocy z dnia 7go admirał Greig niszczy flotyllę turecką w przystani Warny i zabiera 14 statków. Prócz wielu ranionych i zabitych, mnóstwo turków uciekających wpław, znayduje śmierć w bałwanach morskich. — Jazda turecka napada na pociągi rossyjskie pod gorami Ienizabar, lecz odparta i odpędzona.

9. Wycieczka z Warny w zamiarze wyparcia Rossyan z zajętych poprzednio stanowisk;— piechota linjowa turecka cztery razy się rzuca na pólk 14 strzelców pieszych i 2gi batalion 13go, ale za każdą razą bagnetem odpędzona aż do samych bram twierdzy.—

10. Cesarz daje posłuchanie w Odessie nadzwyczaynemu posłowi angielskiemu lordowi Heitesbury.—

15. Jenerał Rydygier wypędza znowu nieprzyjaciela ze wsi *Kostesz*;— attakowany w czasie powrotu do Eski-Stambułu od 10,000 Turków, dosięga swego stanowiska, i uprowadza zdobycze.—

Przybycie do Odessy xięcia Filipa Hessenthomburg nadzwyczaynego posła Austryi;— xięcia Mortemart posła francuzkiego,— jenerała Dörnberg posła angielsko-hanowerskiego,—i hrabi Nostitz jenerała porucznika w służbie pruskiey.— (*Dalszy ciąg nastąpi.*)

ROZMAITOŚCI.

Zabytki z podróży morskich sławnego żeglarza *La Pérouse* zakupiono na wyspach *Manicolo*, dla pamiątki przesłano już do Francyi.— Kilku młodych rzeźbiarzy wysłał król francuzki na 5 letnią naukę do Rzymu kosztem rządu. — Przy robieniu ostatnią razą w Paryżu doświadczeń z nową machiną nurkową, załamał się most szkoły pływaczey na Sekwanie; sześdziesiąt osób wpadło w wodę na 10 stóp głęboką; wszyscy jednak szczęśliwie, równie jak nurek zagrożony podobnież śmiercią, bo właśnie wypływał na wierzch w czasie tego wypadku, uratowani zostali.—Do *Cherburga* we Francyi, przywieziono z zamorza dwóch porfirowych Sfinxów, jeden waży 18,000, drugi 30,000 funtów.— Pomiędzy płodami rzeźbiarstwa wystawionemi teraz na widok publiczny w Paryżu, celuje gruppa wyobrażająca przybycie Neptolema i Ulisessa na wyspę Lemnos, po zabranie słupów Filokteta; —inne dzieła do rzędu miernych policzono. — W Londynie odsłonięto 21 Września łuk tryumfalny przy nowym pałacu St. James, mający bydź naśladowaniem łuku tryumfalnego Konstantyna w Rzymie. Tegoż dnia zawaliły się tam nagle dwa domy murowane, i wiele osób życia pozbawionych zostało.